

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. v právní věci žalobkyně: **G. M. G.,** zastoupená Mgr. Markem Urbišem, advokátem se sídlem Partyzánská 18, Opava, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava,** se sídlem Krnovská 68, Opava, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 5. 2011, č. j. 22 A 159/2010 - 8,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalované se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

III. Odměna a náhrada hotových výdajů advokáta Mgr. Marka Urbiše se určuje částkou 5760 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Dne 2. 11. 2010 byl Krajskému soudu v Ostravě doručen návrh žalobkyně označený jako *„Správní žaloba proti rozhodnutí ředitele Věznice Opava, plk. Mgr. Ivo Turoka, ze dne 27. 10. 2010“*.

Ve svém podání žalobkyně uvedla, že dne 22. 10. 2010 podala k rukám ředitele věznice, plk. Mgr. Ivo Turoka, stížnost na postup vychovatele věznice, Mgr. I. S. Zároveň podala žádost, aby hodnocení, jež bylo předmětem dané stížnosti, zpracovala z důvodu podjatosti jiná osoba. Uvedené žádosti nebylo dle žalobkyně vyhověno. Žalobkyně

konstatovala, že proti rozhodnutí správního orgánu je osoba, jíž se takové rozhodnutí dotýká, oprávněna podat žalobu podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."). Žalobkyně zároveň navrhla, aby ji soud osvobodil od soudních poplatků a aby jí ustanovil zástupce z řad advokátů. Avizovala žalobu doplnit prostřednictvím ustanoveného advokáta.

Krajský soud usnesením ze dne 1. 12. 2010, č. j. 22 A 159/2010 – 4, přiznal žalobkyni osvobození od soudních poplatků a ustanovil jí zástupce z řad advokátů, Mgr. Marka Urbiše. Zároveň žalobkyni vyzval, aby ve lhůtě jednoho měsíce odstranila vady své žaloby, konkrétně pak uvedla žalobní body, z nichž mělo být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadené rozhodnutí za nezákonné a jaké důkazy k prokázání svých tvrzení navrhuje provést.

Žalobkyně předmětnou žalobu prostřednictvím svého zástupce doplnila podáním doručeným krajskému soudu dne 7. 1. 2011. V něm upřesnila, že její žaloba směřuje proti rozhodnutí žalované ze dne 27. 10. 2010, jímž mělo být určeno, že hodnocení osoby žalobkyně pro účely řízení vedeného u Okresního soudu v Opavě o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody vypracuje vychovatel Mgr. I. S. Toto „rozhodnutí" považovala žalobkyně za vadné z toho důvodu, že již dříve (dne 21. 10. 2010) si na postup daného vychovatele stěžovala a o této stížnosti nebylo ke dni 1. 11. 2010 rozhodnuto; v situaci, kdy měla žalobkyně námitky vůči podjatosti jmenovaného vychovatele, nemělo být vydáno rozhodnutí, kterým byl tento vychovatel opět pověřen vypracováním předmětného hodnocení. Jako důkaz přitom žalobkyně krajskému soudu navrhla svůj osobní spis vedený ve věznici. Žalobkyně také uvedeným podáním opravila petit žaloby.

Krajský soud předmětnou žalobu usnesením ze dne 26. 5. 2011, č. j. 22 A 159/2010 - 8, odmítl.

V odůvodnění usnesení krajský soud s odvoláním na usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 11. 2006, č. j. 57 Ca 166/2006 - 14, publikované pod č. 1144/2007 Sb. NSS, uvedl, že vyřízení stížnosti na postup vychovatele při vypracování hodnocení osoby žalobkyně jako odsouzené pro účely řízení o jejím podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody či jiných zpráv k hodnocení její osoby není výsledkem rozhodování o právu či povinnosti žalobkyně jako odsouzené v oblasti veřejné správy; nijak totiž nezasahuje do jejích hmotných veřejných práv, neukládá žalobkyni žádné povinnosti ani jí nepřiznává žádná práva. Totéž platí o pověření konkrétní osoby vypracováním takového hodnocení. Nejde tak o rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Krajský soud také dodal, že ani hodnocení osoby odsouzeného, které trestnímu soudu slouží jako jeden z důkazů pro rozhodnutí o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, není způsobilé zasáhnout do hmotných práv odsouzeného a nejde o rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Z uvedených důvodů krajský soud žalobu dle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl, neboť žalobkyně se měla domáhat přezkoumání úkonu, který není rozhodnutím ve smyslu legislativní zkratky uvedené v § 65 odst. 1 s. ř. s. a je ze soudního přezkoumání dle § 68 písm. e) s. ř. s. ve spojení s § 70 písm. a) s. ř. s. vyloučen.

Uvedené usnesení krajského soudu napadla žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížností. Stěžovatelka obecně namítá, že usnesení krajského soudu, jímž odmítl její žalobu proti žalované, je nezákonné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., neboť žalobou napadené „rozhodnutí“ ředitele věznice, kterým byl pověřen vypracováním hodnocení osoby stěžovatelky vychovatel Mgr. I. S., ji mělo poškodit; toto hodnocení bylo totiž jedním z hlavních podkladů pro řízení vedené před Okresním soudem v Opavě, v jehož rámci byla zamítnuta žádost stěžovatelky o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Jmenovaný vychovatel již před tím vypracoval hodnocení osoby stěžovatelky rovněž pro účely řízení před Okresním soudem v Opavě o návrhu na přeřazení stěžovatelky do věznice s mírnějším režimem a v důsledku uvedení nepravdivých údajů v hodnocení byl její návrh zamítnut. Z důvodu podjatosti vychovatele měla být pověřena vypracováním hodnocení stěžovatelky jiná osoba.

V kasační stížnosti stěžovatelka též uvedla, že právo na soudní přezkum správních rozhodnutí je zaručeno Listinou základních práv a svobod. Přitom dle judikatury Nejvyššího správního soudu, konkrétně usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 - 42, publikovaného pod č. 906/2006 Sb. NSS, není možné uplatnit interpretační postup, dle kterého je nutno zkoumat, zda napadené rozhodnutí založilo, změnilo, zrušilo či závazně určilo práva nebo povinnosti účastníka řízení. Jde tak o to, zda se, dle tvrzení žalobce, úkon správního orgánu negativně projevil v jeho právní sféře. Žalobou napadené rozhodnutí se v právní sféře stěžovatelky projevilo a jednalo se tudíž o rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.

Stěžovatelka následně podáním doručeným dne 2. 1. 2012 krajskému soudu navrhla, aby byl Mgr. Marek Urbiš zproštěn povinnosti ji zastupovat. O totéž požádal podáním doručeným dne 18. 1. 2012 Nejvyššímu správnímu soudu i sám Mgr. Marek Urbiš. Tyto návrhy Nejvyšší správní soud zamítl usnesením ze dne 3. 4. 2012, č. j. 5 As 33/2012 – 26.

Žalovaná se ke kasační stížnosti vyjádřila podáním ze dne 5. 3. 2012, doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 7. 3. 2012, v němž soudu sděluje, že hodnocení osoby stěžovatelky pro účely řízení před Okresním soudem v Opavě bylo zpracováno objektivně a námitky stěžovatelky byly vzaty v potaz. Daná problematika byla žalovanou řešena na základě žádosti stěžovatelky ze dne 27. 10. 2010 a výzvy k opravě hodnocení ze dne 29. 10. 2010. Žalovaná Nejvyššímu správnímu soudu zaslala rovněž originál hodnocení stěžovatelky a originály žádostí stěžovatelky s příslušným vyjádřením ředitele věznice.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Posléze Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud předesílá, že v posuzovaném případě stěžovatelka kasační stížností napadla usnesení krajského soudu o odmítnutí návrhu. Takovou kasační stížnost lze opřít pouze o důvody nezákonnosti tohoto rozhodnutí dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. [viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný pod č. 625/2005 Sb. NSS]. Pod tento důvod spadá i případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2005, č. j. 6 As 4/2004 - 53, dostupný na www.nssoud.cz).

Jelikož tedy kasační stížnost nesměřuje proti meritornímu rozhodnutí, nebude se ani Nejvyšší správní soud moci zabývat věcí samou, tj. nebude se zabývat otázkou zákonnosti žalobou napadeného postupu žalované. Předmětem posouzení Nejvyššího správního soudu v daném řízení bude toliko otázka, zda krajský soud postupoval správně, když žalobu stěžovatelky podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl po té, co dospěl k závěru, že směřovala proti úkonu žalované, který je dle § 70 písm. a) s. ř. s. ze soudního přezkoumání vyloučen, neboť není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.

V návaznosti na uvedené Nejvyšší správní soud konstatuje, že jakkoli krajský soud odůvodnil své rozhodnutí poměrně stručně, vyplývá z něj, proč nepovažoval úkon žalované za rozhodnutí dle § 65 s. ř. s. Uvedl totiž, že pověření konkrétní osoby vypracováním hodnocení stěžovatelky pro účely řízení vedeného před trestním soudem není výsledkem rozhodování o právu či povinnosti stěžovatelky jako odsouzené v oblasti veřejné správy, neboť nijak nezasahuje do jejích hmotných veřejných práv, neukládá stěžovatelce žádné povinnosti ani jí nepřiznává žádná práva. Krajský soud také dodal, že ani hodnocení osoby odsouzeného, které trestnímu soudu slouží jako jeden z důkazů pro rozhodnutí o podmíněném propuštění z trestu odnětí svobody, není způsobilé zasáhnout do hmotných práv odsouzeného a nejde tak o rozhodnutí ve smyslu § 65 s. ř. s., což platí i o vyřízení stížnosti na postup vychovatele při vypracování hodnocení osoby stěžovatelky.

Nejvyšší správní soud se se závěrem krajského soudu ztotožňuje a dodává následující:

Dle § 65 odst. 1 s. ř. s. upravujícího žalobní legitimaci, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, (dále jen „rozhodnutí“), může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.

Rozšířený senát zdejšího soudu v usnesení ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 - 42, publikovaném pod č. 906/2006 Sb. NSS, na které stěžovatelka ve své kasační stížnosti odkazovala, ohledně aktivní žalobní legitimace dle § 65 odst. 1 s. ř. s. dále dovodil: „*Žalobní legitimace podle tohoto ustanovení musí být dána pro všechny případy, kdy je dotčena právní sféra žalobce (...), tj. kdy se jednostranný úkon správního orgánu, vztahující se ke konkrétní věci a konkrétním adresátům, závazně a autoritativně dotýká jejich právní sféry.*“

Povahou rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. se rozšířený senát Nejvyššího správního soudu podrobně zabýval též v usnesení ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008 - 98, publikovaném pod č. 2206/2011 Sb. NSS, v němž uvedl, že *„formální definiční znaky (správního) rozhodnutí definice „rozhodnutí" ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. sice sama o sobě neobsahuje, jsou však přítomny jako znaky vymezující nezbytné vlastnosti přezkoumávaného aktu na těch místech dílu prvního části druhé s. ř. s., která se týkají např. časových podmínek podání žaloby (oznámení rozhodnutí jako zásadně písemného formalizovaného aktu) či vlastností, které nutně musí mít, aby obstál v přezkumu (přezkoumatelnost; náležitosti, mj. formální, které vylučují, že by šlo o akt nicotný)"*. Rozšířený senát tedy rozhodnutí definoval jako formalizovaný a standardizovaný akt se zákonem předepsanými náležitostmi umožňujícími rychle a jednoduše rozpoznat původce i adresáta (adresáty) takového aktu, obsah práv a povinností jím upravených i důvody, pro které je do nich zasahováno. Zároveň rozšířený senát vymezil i pojem rozhodnutí dle § 65 odst. 1 s. ř. s. v materiálním slova smyslu, přičemž zdůraznil, že na neformální úkon správního orgánu by bylo možné nahlížet jako na rozhodnutí v materiálním smyslu jen tehdy, pokud by šlo o akt, který by po obsahové stránce měl povahu „rozhodnutí" ve smyslu definice obsažené v § 65 odst. 1 s. ř. s. a měl mít podle zákona též formu správního rozhodnutí, avšak který by pro procesní pochybení správního orgánu nebyl v takto předepsané formě vydán.

Stěžovatelka v rámci své stížnosti adresované řediteli věznice nesouhlasila s hodnocením vypracovaným vychovatelem Mgr. I. S. pro účely řízení o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a žádala, aby vypracováním hodnocení byla pověřena jiná osoba. Toto hodnocení samo o sobě přitom představuje jeden z důkazních prostředků, který je spolu s ostatními součástí dokazování v daném trestním řízení.

Nejvyšší správní soud v tomto ohledu odkazuje na závěry svého rozsudku ze dne 5. 10. 2012, č. j. 5 As 42/2012 – 29, týkajícího se jiné věci stěžovatelky:: *„Zákonné předpoklady podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody vymezuje obecně § 88 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, dle kterého soud může odsouzeného podmíněně propustit na svobodu po výkonu poloviny uloženého nebo na základě rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu, jestliže odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu, svým chováním a plněním povinností prokázal polepšení a může se od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život, nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného. Povinností soudu v předmětném řízení je získat pro své rozhodnutí o podmíněném propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody dostatek skutkových podkladů, z nichž lze spolehlivě usoudit, zda byly předpoklady pro podmíněné propuštění splněny. Jedním z podkladů, jež se vypracovává na dožádání soudu konajícího řízení o podmíněném propuštění, je i hodnocení osoby odsouzeného. Hodnocení odsouzeného je tedy jedním z důkazních prostředků, který je spolu s ostatními podroben dokazování při soudním jednání. Při dokazování je odsouzený oprávněn se ke každému prováděnému důkazu vyjádřit. Pokud odsouzený považuje hodnocení za nepravdivé, neúplné, či zpracované podjatou osobou, může uplatnit příslušné námitky při jednání soudu, případně tyto vtělit do opravného prostředku směřujícího proti rozhodnutí soudu, není-li spokojen s hodnocením tohoto důkazního prostředku provedeného soudem. Pokud je hodnocení odsouzeného toliko podkladem pro rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění z výkonu trestu, nemohou být odsouzenému již jeho vypracováním přiznána jakákoliv veřejná subjektivní práva či povinnosti. Do právní*

sféry odsouzeného by mohlo být zasaženo až úkonem následným, a to zamítnutím žádosti o podmíněné propuštění z výkonu trestu, který je možno napadnout opravným prostředkem.“

Zdejší soud je tak stejného názoru jako soud krajský, tedy že samotné určení, kdo vypracuje hodnocení odsouzeného pro účely trestního řízení, není výsledkem rozhodování o právu či povinnosti stěžovatelky jako odsouzené v oblasti veřejné správy; nijak totiž nezasahuje do jejích veřejných subjektivních práv, neukládá stěžovatelce žádné povinnosti ani jí nepřiznává žádná práva.

Nejvyšší správní soud taktéž dodává, že předmětem nyní posuzované žaloby a kasační stížnosti je právě povaha úkonu žalované, jímž mělo být určeno, kdo konkrétně vypracuje hodnocení stěžovatelky. O této otázce bylo rozhodnuto, jak je uvedeno výše. Pokud jde o povahu hodnocení odsouzeného pro účely trestního řízení a jeho důsledků pro dotčenou osobu, bylo o této otázce rozhodnuto citovaným rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2012, č. j. 5 As 42/2012 - 29; charakter úkonu žalované, jímž byla vyřízena stížnost na postup vychovatele při vypracování daného hodnocení, je pak předmětem rozhodování Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 5 As 43/2012.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že krajský soud ve svém postupu nepochybil, když předmětnou žalobu stěžovatelky odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 68 písm. e) s. ř. s. jako nepřípustnou, jelikož dospěl k závěru, že nesměřovala proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., ale proti jinému úkonu žalované, který je ze soudního přezkoumání podle § 70 písm. a) s. ř. s. vyloučen. Zdejší soud rovněž neshledal usnesení krajského soudu nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů, neboť závěr krajského soudu, podle něhož předmět žaloby není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1. s. ř. s., je v daném případě sice stručně, nicméně dostatečně odůvodněn.

Nejvyšší správní soud dospěl z uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaná měla ve věci úspěch, příslušelo by jí tedy právo na náhradu nákladů řízení, z obsahu spisu však plyne, že jí žádné náklady nevznikly.

Stěžovatelka byla v řízení o kasační stížnosti zastoupena zástupcem z řad advokátů, ustanoveným jí už krajským soudem v řízení o žalobě (§ 35 odst. 8 věta poslední s. ř. s.). V takovém případě platí náklady zastoupení stát.

Ustanovený zástupce vyčíslil odměnu a hotové výdaje v přípise ze dne 27. 2. 2012. Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za dva úkony právní služby po 2100 Kč podle § 11 odst. 1 písm. c) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v účinném znění (za rozmluvu se stěžovatelkou přesahující jednu hodinu dne 30. 6. 2011 a sepis kasační stížnosti) a dále dva režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Nejvyšší správní soud tak přiznal ustanovenému zástupci stěžovatelky odměnu a náhradu hotových výdajů ve výši 4800 Kč, zvýšenou o částku 960 Kč připadající na DPH ve výši 20 %, celkem tedy 5760 Kč. O odměně a náhradě hotových výdajů ustanoveného advokáta za řízení o žalobě před

krajským soudem, které ustanovený zástupce rovněž vyčíslil, přísluší rozhodnout krajskému soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. listopadu 2012

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu